

De st(r)aat van transitie

Geregeld trekt een groep ambtenaren, wetenschappers, onderzoekers en transitie managers eropuit om experimenten in het veld onder de loep te nemen en te kijken welke lessen daaruit te trekken vallen voor de stad van morgen. Deze keer was het de beurt aan Sint-Andries Klimaatrobuust. Aan het woord is Elmar Willems van OVAM, die terugblijkt op deze leerwandeling en je de st(r)aat van transitie geeft over de Sint-Andrieswijk:

Tegelwijsheden voor een beter buurtklimaat

"Iedereen die genoeg heeft van stappenplannen, roadmaps en workshops voor een beter klimaatbeleid raden we aan om zelf de praktijk in te stappen. In de wijk Sint-Andries in Antwerpen zie je de initiatieven groeien. Een wijkbezoek van transitie experts uit heel Vlaanderen legt enkele lessen en uitdagingen bloot.

Laat buurtbewoners samen een andere publieke ruimte verbeelden en je krijgt engagement, goesting, initiatief, ondernemerschap, frustratie, Dit zijn de bouwstenen om een buurt te transformeren. Van grijs naar groen, van hitte naar verkoeling. Van droog naar nat. Van individu naar collectief.

Het verhaal van de tegeltuintjes is illustratief voor wat er mogelijk is. Te klein om te spreken van echte impact, te relevant om weg te zetten als anekdotisch. Een klimaatrobuuste wijk zonder ontharding is praktisch ondenkbaar. Daarom zette de buurt in op het vervangen van stoeptegels die een gedeeltelijke begroeiing toelaten. De stadsdiensten en de schepen besloten na lang aarzelen dat ze dit konden tolereren. Sterker, de betrokken ambtenaar hielp zelf een handje. In het vervangen van een stoeptegels ligt een praktische en symbolische waarde: de ambtelijke, politieke en civiele en activistische logica's komen samen."

Copyright: Elmar Willems.

Eigenaarschap. Voorzie budget om tijdens proces van co-creatie interventies te realiseren met betrokkenen. Werk toe naar concrete interventies waarbij eigenaarschap in de buurt ligt. Bewoners en lokale actoren dienen ook dit leerproces door te maken om bijvoorbeeld beter inzicht te krijgen in gedeeld beheer en gedeelde actie.

Geduld. Vormen van nieuwe samenwerkingen en coalities vragen tijd, geduld, energie, nabijheid,

zorg en strategisch inzicht in de rollen die iemand inneemt in de buurt. Weten wat stedelijke diensten, bewoners, ondernemers, nutsmaatschappijen willen en kunnen, kost tijd.

Analyse. Maak vooraf een goede systeem- en actoranalyse. Werk bijvoorbeeld vanuit een mentale kaart van de bewoners en buurtactoren. Vul een stratenplan met ervaringen van de bewoners, de gebruiksfuncties zoals de buurt ze kent (formeel, informeel), de bewegingen en vaste of tijdelijke factoren die de wijk maken tot wat ze is.

Greep uit de uitdagingen

Politiek. Opbouw van politiek draagvlak blijft een uitdaging. Hoe kan ze leiden tot beslissingen en een ruimtelijke ontwikkeling dat buurten op weg zet naar een klimaatbestendige omgeving en voldoende investeringen kan genereren voor lokale werking op maat?

Impact. Impact realiseren blijft moeilijk. Zichtbare en blijvende verandering in de vorm van nieuwe groenstructuren of klimaatrobuuste slingers moeten steeds opnieuw bevochten worden op autoverkeer en verharding. Laagdrempelige ingrepen zoals vergroening in bakken zijn een goede opstap, maar nog geen gemeengoed.

Op maat. Zorg voor een aanpak met de juiste hefboomen in een bepaalde buurt. Op welke interventie zet je in en waarom? Sint-Andries als Smart Zone opent nieuwe mogelijkheden, die relevanter worden naarmate ze aanhaken op de activiteiten van de adaptatiestrategie voor een klimaatwijk. De volgende stap van de *smart* [Hitteverklikker](#) [1] zou kunnen zijn dat er een (digitale) kaart komt met plaatsen waar je gratis drinkwater kan krijgen, gekoppeld aan het installeren van drinkwaterkraantjes in openbaar domein.

Kloof. Er bestaat een kloof tussen de verwachtingen van buurtbewoners en de mogelijkheden van een lokaal bestuur. Realiseer je dat het de werkwijze van lokale besturen onder druk zet, maar ook de gangbare patronen van buurtbewoners.

Termijn. Transitie keuze van de opschaling van oplossingen en/of medestanders? Spanning tussen de score drang van lokale politici op concrete projecten en vertaling naar midden, lange termijn strategieën in functie van een meer klimaatbestendige stad dat aanhaakt met lokale realiteit.

"De transitie bestaat bij de gratie van combinatie. Inspiratie en transpiratie. Ideeën losweken gaat samen met straten openbreken. Sint-Andries laat zien wat het is als we praten over het herontdekken van de commons. Het is een interessante maar onaffe piste om buurten tot eigenaarschap en gedeeld beheer te laten komen. Zijn we in staat om transitie in de straat te laten voltrekken en tot een grotere succeservaring te komen?"

Bron URL: <https://stadslab2050.be/klimaatadaptatie/klimaatrobuust-sint-andries-wijk-tegen-klimaatverandering/de-straat-van-transitie>

Links

[1] <https://hitteverklikker.antwerpen.be/>